

**Akademia Muzyczna im. Ignacego Jana Paderewskiego
w Poznaniu**

Wydział Instrumentów Smyczkowych, Harfy, Gitary i Lutnictwa
Katedra Instrumentów Smyczkowych
Specjalność: Skrzypce

PRACA DOKTORSKA

**Kształtowanie ekspresji w *Konercie skrzypcowym*
Andrzeja Panufnika**

Maxima Sitarz-Wawrzyniak

Praca doktorska napisana pod kierunkiem
prof. dr. hab. Marcina Baranowskiego

Poznań 2017

Streszczenie w języku polskim

Celem niniejszej dysertacji jest dokonanie szczegółowego przeglądu środków ekspresji w *Koncertie skrzypcowym* Andrzeja Panufnika oraz dowiedzenie, że ekspresja stanowi kluczowy element dzieł Panufnika, cechę dystynktywną jego stylu.

W rozdziale pierwszym omówione jest pojęcie ekspresji w muzyce. Autorka odnosi się do etymologii tego pojęcia, przytacza rozszerzoną definicję tego terminu i analizuje jego różne odcienie znaczeniowe. W tej części dysertacji przedstawiono również proces przemian, jakie zachodziły na przestrzeni epok w podejściu do zagadnienia ekspresji w muzyce. Szczególna uwaga jest tu poświęcona procesom poznawczym, jakie zachodzą podczas obcowania ze sztuką. Nakreślona zostaje szczegółowa typologia środków ekspresji muzycznej; autorka opisuje również wspólne elementy ekspresji w muzyce i języka rozumianego jako narzędzie komunikacji. Poprzez szukanie analogii między tymi dwiema kategoriami podejmuje próbę dowiedzenia, że określone środki ekspresyjne w muzyce mogą przekazywać słuchaczowi zrozumiałe komunikaty.

Rozdział drugi poświęcony jest różnym aspektom życia Andrzeja Panufnika. Autorka wyszczególnia kluczowe pojęcia oraz istotne fakty, które mogą wpłynąć na postrzeganie jego muzyki. W tej części dysertacji zawarte zostały również fragmenty wypowiedzi samego Panufnika oraz innych uznanych muzyków.

Trzeci rozdział został podzielony na dwie części. Pierwsza z nich dotyczy rozwoju formy koncertu w polskiej muzyce współczesnej. Kolejna część rozdziału opisuje środki ekspresji muzycznej zastosowane w *Koncertie skrzypcowym* w oparciu o analizę formalną.

Suplement zawiera płytę CD z zapisem *Koncertu skrzypcowego* Andrzeja Panufnika w wykonaniu autorki niniejszej dysertacji.

Streszczenie w języku angielskim

The purpose of this dissertation is a detailed overview of means of expression in the *Violin Concerto* by Andrzej Panufnik. The author aims to prove that the expression is a crucial element of Panufnik's works. Expression and emotion – frequently hidden deeply between the lines – is a distinctive characteristic of his style.

The first chapter refers to the expression in music in a broad context. The author describes the etymology of this notion, providing an expanded definition of the problem and analyzing different shades of meaning of the expression in music. This chapter presents different approaches towards the expression in music through several historical periods. The particular attention is devoted to cognitive processes in aesthetic experience. In this chapter the author introduces a detailed typology of means of expression in music. Moreover, common features between the expression in music and human language are discussed. The author attempts to prove that particular means of expression in music may convey a comprehensible message from the composer to listeners.

In the second chapter different aspects of life and personality of Andrzej Panufnik are analyzed. This chapter enlists the crucial notions and facts from the composer's life that might influence understanding of his music. In this part of dissertation you may find also the selection of Panufnik's as well as the other distinguished musicians' utterances.

The third chapter is divided into two sections. The first one refers to the development of formal architecture of concerto in Polish contemporary music. The second one is dedicated to analyze the architectural structure *Violin concerto* by Andrzej Panufnik with the particular regard to the means of expression.

The appendix contains a CD with a recording of the *Violin Concerto* by Andrzej Panufnik performed by the author of this dissertation.